

POSTANOWIENIE

Dnia 4 kwietnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania W. Ł.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.
o prawo do emerytury,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 4
kwietnia 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 7 lutego 2018 r., sygn. akt III AUa [...],

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i
zasądza od organu rentowego na rzecz odwołującego się kwotę
240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 7 lutego 2018 r., III AUa [...], oddalił apelację organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w L. z dnia 30 maja 2017 r., VIII U [...], zmieniającego zaskarżone decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. z dnia 13 stycznia 2017 r. oraz 15 lutego 2017 r. i przyznającego wnioskodawcy W. Ł. prawo do emerytury od dnia 6 stycznia 2017 r.

Wyrok Sądu Apelacyjnego w [...] zaskarżył organ rentowy w całości. Zarzucono naruszenie prawa materialnego, to jest art. 184 ust. 1 i 2 w związku z art. 32 ust. 1, 1a, 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1270

ze zm.; dalej ustawa emerytalna) oraz § 2, § 3 i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.), przez błędną wykładnię i zaliczenie do okresu pracy w szczególnych warunkach okresów, w których praca nie była faktycznie wykonywana z powodu przebywania na zwolnieniu chorobowym, następnie zasiłku chorobowym i w konsekwencji przyjęcie, że wnioskodawca w okresie przypadającym od dnia 26 marca 1998 r. do dnia 21 września 1998 r. wykonywał stale, w sposób ciągły i nieprzerwany prace w warunkach szczególnych, co skutkowało uznaniem, że legitymuje się ponad piętnastoletnim okresem pracy w szczególnych warunkach, a w konsekwencji nieuprawnionym przyznaniem emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości interpretacyjne, to jest art. 32 ust. 1a ustawy emerytalnej w związku z § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze dotyczących prawidłowego ustalania okresu i wymiaru pracy w warunkach szczególnych jako wykonywanej „stale” – bez przerwy innej niż wymuszona rozkładem czasu pracy (tj. dniem wolnym dla pracownika bądź urlopem wypoczynkowym), za którą pracownik otrzymuje umówione wynagrodzenie. Skarżący wskazał na potrzebę wykładni wyżej wymienionych przepisów pod kątem prawidłowości zaliczenia do wymaganego stażu pracy w warunkach szczególnych okresów przebywania na zasiłkach chorobowych. Zdaniem skarżącego, ustalając okres zatrudnienia w szczególnych warunkach, Sąd drugiej instancji pominął dyspozycję art. 32 ust. 1a ustawy emerytalnej, zgodnie z którą przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Wobec tego, zdaniem skarżącego, brak jest podstaw do zaliczenia do okresu pracy w szczególnych warunkach okresów, w których praca nie była faktycznie wykonywana - między innymi z

powodu przebywania na długotrwałym zwolnieniu lekarskim. Tym samym okres zatrudnienia w szczególnych warunkach powinien podlegać pomniejszeniu o okres zwolnienia lekarskiego.

Skarżący wskazał również na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, uzasadniając, że za przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania przemawia błędna interpretacja przepisów dokonywana przez Sądy, polegająca na mechanicznym stosowaniu uchwał i wyroków Sądu Najwyższego, nawet jeśli słusznych, to wydawanych w specyficznym stanie faktycznym.

Wnioskodawca w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania, a także o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: (1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Na etapie przedsądu ocenie Sądu Najwyższego podlegają tylko podstawy wskazywane w art. 398⁹ § 1 k.p.c., a nie podstawy skargi z art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364).

Skarżący wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadnił potrzebą wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości interpretacyjne, występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (w *petitum* wniosku przywołano art. 398⁹ § 1 pkt 1 oraz 2 k.p.c., ale w uzasadnieniu wniosku brak wyводу dotyczącego występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego) oraz oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej. Wszystkie te okoliczności związały z kwestią zaliczania do wymaganego stażu pracy w warunkach szczególnych okresów przebywania na zasiłkach chorobowych. Taka konstrukcja przesłanek przedsądu jest z założenia błędna. Nie jest możliwe

jednoczesne wykazywanie, że w sprawie istnieje zagadnienie prawne dotyczące wykładni określonych przepisów prawa, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i że skarga oparta na naruszeniu tych przepisów jest oczywiście uzasadniona. Albo jest tak, że wykładnia danych przepisów jest prosta i w związku z tym ich naruszenie jest oczywiste, albo tak, że wykładnia ta rodzi wątpliwości, wobec czego naruszenie przepisów nie może być oczywiste (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14, LEX nr 1770903).

Jeżeli chodzi o twierdzenie skarżącego, że skarga zasługuje na przyjęcie ze względu na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości interpretacyjne, to twierdzenie to nie jest uzasadnione. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyrażony został pogląd wyjaśniający wątpliwości przedstawiane przez skarżącego odnośnie do określenia wzajemnego stosunku przepisów art. 184 i 32 ust. 1a ustawy emerytalnej z uwzględnieniem zasady *lex posterior derogat priori* w obliczu ochrony praw nabytych. Problem ten zarysował się w związku ze zmianami wprowadzonymi do art. 32, określającego warunki nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, na skutek dodania przepisu ust. 1a, co uczyniono ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 121, poz. 1264), która weszła w życie z dniem 1 lipca 2004 r. W przepisie tym postanowiono, że przy ustalaniu takich okresów zatrudnienia nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik po dniu 14 listopada 1991 r. otrzymał wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby lub macierzyństwa (pkt 1) oraz okresów, w których na mocy szczególnych przepisów został zwolniony od świadczenia pracy, z wyjątkiem okresu urlopu wypoczynkowego (pkt 2). Przepis art. 32 ust. 1a pkt 2 został uchylony ustawą z dnia 1 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 169, poz. 1412), zatem wyłączeniu ulegają tylko okresy niezdolności do pracy z powodu choroby i macierzyństwa.

Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, że wykazanie w dniu 1 stycznia 1999 r. określonego w art. 184 ustawy emerytalnej okresu wykonywania pracy w

szczególnych warunkach wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego, według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 tej ustawy, obowiązujących po dniu 1 lipca 2004 r. (por. wyroki Sądu Najwyższego z 23 kwietnia 2010 r., II UK 313/09, OSNP 2011 nr 19-20, poz. 260; z 13 lipca 2011 r., I UK 12/11, LEX nr 989126; z dnia 18 maja 2012 r., III UK 99/11, LEX nr 1227193 i orzeczenia w nich powołane). W przywołanych wyrokach Sąd Najwyższy podkreślił, że ochrona ekspektatywy może wynikać z jej istoty, lecz także zyskiwać wzmocnienie w prawie, a funkcję takiego wzmocnienia spełnił art. 184 ustawy emerytalnej wobec pozostających w toku stosunków nabywania prawa do emerytury z tytułu wykonywania zatrudnienia w szczególnych warunkach przed dniem 1 stycznia 1999 r. W przepisie tym ustawodawca utrwalił sytuację osób, które w dniu wejścia w życie ustawy wypełniły warunki stażu szczególnego i ogólnego i zadeklarował ich przyszłe prawo do emerytury w wieku wcześniejszym; przez wydanie tego przepisu nastąpił stan związania, tj. zobowiązania się przez Państwo do powstrzymania się od jakiegokolwiek ingerencji w istniejące prawo tymczasowe. Wobec tego przewidziana w ustawie ekspektatywa prawa do emerytury nie mogła wygasnąć na skutek nowej regulacji ustalania stażu zatrudnienia. Gwarancji przyszłego prawa do emerytury złożonej wobec osób, o których mowa w art. 184 ustawy, ustawodawca nie mógł już naruszyć przez ustalenie innego sposobu wyliczenia ich stażu ubezpieczenia. Inaczej mówiąc, jeśli ubezpieczony na dzień wejścia w życie ustawy emerytalnej posiadał wymagany do uzyskania prawa do emerytury w wieku obniżonym ogólny staż ubezpieczeniowy oraz wymagany okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, a nie spełniał jedynie warunku wieku, to okres pracy w warunkach szczególnych musi być rozumiany w sposób, w jaki był ukształtowany przed wprowadzeniem ust. 1a pkt 1 do treści art. 32 ustawy emerytalnej (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z 27 listopada 2003 r., III UZP 10/03, OSNP 2004 nr 5, poz. 87), gdyż wymaga tego zasada ochrony ekspektatywy prawa do emerytury.

W konsekwencji, nie można uznać, że zachodzi potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii prawnej prezentowanej przez skarżącego i wyraził swój pogląd co do interpretacji wskazywanych w podstawach kasacyjnych przepisów, a nie zachodzą żadne

okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, LEX nr 523522 oraz z 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP - wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

W rezultacie oparcie się Sądu drugiej instancji przy rozstrzyganiu niniejszej sprawy na jednolitym poglądzie Sądu Najwyższego powoduje, że skargi nie można uznać za oczywiście uzasadnioną. Należy bowiem przypomnieć, że w świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oczywista zasadność skargi kasacyjnej zwykle wynika z oczywistego, widocznego *prima facie* naruszenia przepisów prawa polegającego na sprzeczności wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem lub powszechnie przyjętymi regułami interpretacji. (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LexPolonica nr 2036261; z 25 lutego 2008 r., I UK 339/07, LexPolonica nr 2031987; z 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPIUS 2002 nr 20, poz. 494; z 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437; z 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100).

Z tych przyczyn, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzeczono jak w sentencji.

O kosztach wywołanych wniesieniem skargi kasacyjnej rozstrzygnięto na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., art. 99 k.p.c. w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 265), oraz art. 108 § 1 k.p.c. - stosowanych w związku z art. 391 § 1 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.